

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 1/2004 vp

Valtioneuvoston selvitys Suomen EU-politiikan keskeisistä tavoitteista vuonna 2004

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 6 päivänä helmikuuta 2004 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen Suomen EU-politiikan keskeisistä tavoitteista vuonna 2004 (E 111/2003 vp) sosiaali- ja terveysvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylijohtaja Kari Välimäki, johtaja Tapani Melkas, EU-asiain päällikkö Hanna Rinkineva, hallitusneuvos Katriina Alaviuhkola ja EU-avustaja Päivi Anttila, sosiaali- ja terveystoimisto.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Valtioneuvoston selvitys koskee Suomen EU-politiikan keskeisiä tavoitteita vuonna 2004. Muistion liitteenä on neuvoston monivuotinen strateginen ohjelma vuosille 2004—2006, pu-

heenjohtajavaltioiden Irlannin ja Alankomaiden laatima neuvoston toimintaohjelma vuodeksi 2004 sekä Irlannin puolivuositainen puheenjohtajuusohjelma.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on käsitellyt valtioneuvoston selvitystä oman toimialansa osalta. Vuoden 2004 EU-politiikan keskeisissä tavoitteissa on sosiaali- ja terveystoiminnan alaan kuuluvia kysymyksiä sivuttu Lissabonin strategian seurannassa (kohta 6), kemikaalilainsäädännön valmistelussa (kohta 7), avoimen koordinaation käytön selvittämisessä (kohta 8) sekä Pohjoisen ulottuvuuden toimintaohjelman toimeenpanossa (kohta 11). Valiokunta pitää viitekohdissa mainittuja tavoitteenasetteluja kan-

natettavina. Valiokunta toteaa kuitenkin, että sosiaali- ja terveystoiminnalliset painotukset tavoitteenasettelussa ovat kaiken kaikkiaan varsin vähäisiä ja valtioneuvoston kirjelmässä sivutaan niitä ohuesti. Unionissa on parhaillaan valmistelussa useita asioita, joilla saattaa olla merkittäviä seurauksia sosiaali- ja terveystoiminnan toimeenpanoon Suomessa.

Hallitusten välisessä konferenssissa on avoimena sosiaali- ja terveystoiminnallisten järjestämisen kannalta keskeiset kauppatoiminnalliset sekä kilpailu- ja sisämarkkinaoikeudelliset sopimusartik-

lat. Uuden perustuslaillisen sopimuksen valmistelussa on Suomen tavoitteena selkeyttää sisämarkkinasääntöjä sen varmistamiseksi, että sosiaali- ja terveyspalvelut säilyvät jatkossakin kansallisessa päätösvallassa. Kauppapoliittisten sopimusten osalta Suomi on vaatinut, että sopimusten teon yksimielisyysvaatimus tulee ulottaa kulttuuri- tai audiovisuaalisten palvelujen kaupan lisäksi kaikille niille aloille, jotka unionin sisällä kuuluvat yksimielisyyden piiriin. Valiokunnan näkemyksen mukaan jatko-neuvotteluissa on tärkeää varmistaa, että unionin laajentuneen kauppapoliittisen toimivallan nojalla tehdyt sitoumukset eivät vaikuta haitallisesti kansallisen politiikan peruseriaatteisiin tai niiden toimeenpanoon. Suomen kannalta keskeisiä ovat juuri julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut.

Suomalaisen työeläketurvan kannalta perustuslaillista sopimusta koskevissa neuvotteluissa on pidetty tärkeänä säilyttää Suomen työeläkejärjestelmän nykyinen asema osana lakisääteistä sosiaaliturvaa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tavoitteessa on edetty.

Irlannin puheenjohtajuuskaudella on tarkoitettu aktiivisesti jatkaa sosiaaliturvan koordinaatioasetuksen (1408/1971) uudistamista. Valiokunta toteaa, että asetuksen merkitys on suuri kansalliselle sosiaaliturvajärjestelmälle ja sen soveltamiselle ja Suomi on pitänyt tärkeänä asetuksen uudistamista. Vanhentuneen ja vaikeaselkoisen lainsäädännön uudenaikaistaminen on välttämätöntä, koska tuomioistuinkäytäntö on vanhentuneen lainsäädännön vuoksi merkittävästi muokannut sosiaaliturvan koordinaatiota. Asetuksen uusiminen on erityisen tärkeää unionin laajentuessa, jolloin asetuksen toimeenpa-

non sujuvuus tulee varmistaa myös uusissa jäsenmaissa.

Komission uudella direktiiviehdotuksella, joka koskee palveluita sisämarkkinoilla, voi olla suuri merkitys terveyspalvelujen kansallisen järjestämisen kannalta. Direktiivissä säädellään muun muassa toisesta jäsenvaltiosta saatujen terveyspalvelujen korvaamista. Sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta direktiiviehdotuksessa on lähtökohtana periaate, jonka mukaan palvelun tarjoajaan sovelletaan yksinomaan lähtömaan lainsäädäntöä. Muun muassa mainitut ehdotukset ovat Suomen kannalta ongelmallisia. Mikäli terveyspalveluita tarvitseva voisi vapaasti hakea palvelut toisesta jäsenmaasta, poistuisi kotimaassa tapahtuva ennakoarviointi palvelun tarpeesta. Lähtömaa-periaatteen soveltaminen palvelujen tarjoajaan puolestaan voisi estää Suomen lainsäädännön mukaisten laatuvaatimusten ja valvonnan toteuttamisen ja siten heikentää potilasturvallisuutta. Valiokunta korostaa palveludirektiivin merkityksellisyyttä sosiaali- ja terveyspalveluiden kannalta.

Valtioneuvoston kirjelmässä mainituista hankkeista on valiokunnan toimialan kannalta merkittävä erityisesti kemikaalilainsäädännön uudistus, jossa tulee varmistua terveydensuojelun korkeasta tasosta.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää,

että suuri valiokunta ja valtioneuvosto ottavat huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 17 päivänä helmikuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Juha Rehula /kesk
vpj.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Paula Risikko /kok
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Arto Seppälä /sd
	Marjaana Koskinen /sd	Osmo Soininvaara /vihr
	Pehr Löf /r	Tapani Tölli /kesk
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Raija Vahasalo /kok
	Aila Paloniemi /kesk	Erkki Virtanen /vas.
	Leena Rauhala /kd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.